Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով

ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

633.7
Б-60
7975
166

1931

С 39-М
А 57

ՊԵՏԱԿԱՆ ԾԽԱԽՈՏԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿ

ՄԱՍՍԱՅԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՐԿՄԱՆ և
ՌԱՑԻՈՆԱԼԱՑՄԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ

№ 8

БИБЛИОТЕКА ИНСТИТУТА ВОСТОКОВЕДЕНИЯ Академии Наук СССР

166

ԾԽԱԽՈՏԱԴԱՇՏԻ, ՆՐԱ ՄՇԱԿՄԱՆ ԵՎ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՊԱՐԱՐՏԱՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

1931

633.7
Ծ-60

2002

7011

633.7
Ծ-60

Լենինյան անշեղ գծով և բոլշևիկների կուսակցության ղեկավարությամբ պայքարենք կոլլեկտիվ և խորհրդային խոշոր տնտեսությունների և սոցյալիզմի վերջնական հաղթանակի համար:

Լրացնենք համատարած կոլլեկտիվացման աշխատանքը, հնգամյակի յերրորդ-վճռական տարվա մեջ:

ԻՆՉՊԻՍԻ ՀՈՂԵՐ ՆՊԱՏԱԿԱՀԱՐՄԱՐ ԵՆ ԾԽԱԽՈՏ ՄՇԱԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ:

Ծխախոտի պլանտացիայի համար տեղ ընտրելու դեպքում, կարեվոր է, վոր այդ տեղը՝ հյուսիսային և հյուսիս արևելյան պաղ քամիներից պաշտպանված լինի. վորովհետև այդ քամիները չափազանց վատ են ազդում ծխախոտի վրա և վորակը ցածրացնում. ծխախոտը վատ է հասունանում և չորանալուց հետո էլ՝ գույնը կանաչ է լինում:

Յերբ պետք է լինում թեք ու զարիվեր տեղերում ծխախոտ մշակել, պետք է աչքի առաջ ունենալ, վոր այդ տեղը՝ չափազանց զառիվեր չը լինի. վորովհետև, նախ անհամար է ծխախոտի մշակման համար և յերկրորդ, հորդառատ անձրևները կարող են մասամբ, կամ նույնիսկ ամբողջովին հեղեղատար անել բույսերը:

Զառիվեր տեղերից ծխախոտի համար նպատակահարմար են հարավային, արևմտյան և արևելյան կողմերը նայող լանջերը, այդ զառուվեր տեղերը արևից լավ են տաքանում և ծխախոտը լավ է հասունանում: Վորքան կարելի է պետք է խուսափել հյուսիսային կողմը նայող զառիվեր տեղերից. վորովհետև այդպիսի տեղերում արևը բավարար չափով չի տաքացնում, ծխախոտի աճումը դանդաղում է, շուտ չի հասունանում, վորի հետևանքով ծխախոտը դաշտում կարող է աշնան սառնամանիքների ազդեցության յենթակա լինել:

Յերբոր ծխախոտի դաշտի հողը ծանր մոխրահող է (անտառահող) կամ ծանր սևահող է, այն ժամանակ լավ է, վոր դաշտը մի քիչ զարիվեր (թեք ընկած) լինի. վորովհետև այդպիսի հողերի հարթ ու տափարակ տեղերում հաճախ լինում է շատ ջրոտ ու խոնավ տեղեր, իսկ այդպիսի տեղերից լավ տեսակի ծխախոտ ստացվում է միմիայն չոր ու յերաշտային տարիներին:

Լավ հողեր են ծխախոտի մշակման համար թեթև և միջակ ավազախառն՝ բարձրադիրք հողերը:

Այդ հողերի բերքատվությունը թեպետ ընդհանրապես ցածր է լինում, բայց տալիս են լավ և բարձր վորակի ծխախոտ:

Ծանր ու կավախառն սևահողերը, վորոնց շարքին նաև գորշ, անտառադաշտային խառը սևահողերը և դրանց նման մյուս սևահողերը ավազախառն թեթև հողի հետ համեմատած, ավելի լավ բերք են տալիս, այդպիսի հողերի վրա բերքն ավելի բարձր է լինում, քանթե թեթև ավազախառն հողերի վրա, վորակով միջակ տեսակի ծխախոտ են տալիս:

Հաճախ ծխախոտ են տնկում գետերից և հեղեղներից գոյացած տղմահողերի վրա, ձորերի մեջ, (ձորահողերի վրա) այդ հողերը նույնպես լավ բերք են տալիս, իսկ վորակով էլ, նույն տեսակի ծխախոտ է ստացվում, ինչ վոր ծանր հողերից:

Ներկայումս ծխախոտի տափաստանները հետզհետե ընդարձակվելով նորանոր շրջաններ են գրավում և տարածվում են դեպի սևահող և ճահճահող շրջանները. այդ հողերից ընդհանրապես բարձր բերք է ստացվում, բայց ծխախոտի վորակը ընդհանրապես ցածր է լինում:

Ծխախոտ մշակելու համար հողը ընդհանրապես ուշիմ վերաբերմունք և ժրաջան աշխատանք է պահանջում:

Ավազախառն և թեթև հողերի առաջին վարը պետք է վարել վաղ-գարնան սկիզբներին - 18 սանտիմետր խորությամբ, յերկրորդ վարը պետք է վարել 10—15 օր առաջ՝ նախ քան շիթիլները (սածիլները) տնկելը 12 սանտիմետր խորությամբ:

Թե առաջին և թե յերկրորդ վարը վարելուց հետո՝ պետք է տափանել, վորպես զի հողի խոնավությունը շուտով չգոլորշիանա:

Ծանր ու շատ պնդացած հողերը պետք է աշնանը վարել ու թողնել, գարնանամուտին հենց վոր ձյունը կհալվի և հողը կչորանա՝ անհրաժեշտ է տափանել, վորպես զի հողի յերեսին գոյացած կոշտերն ու կեղևը փշրվեն:

Ամբողջ ժամանակ՝ մինչև տնկելը, պետք է դաշտը մաքուր պահել ամեն տեսակի մոլախոտերից, իսկ յեթե վոր մոլախոտերը ուժեղ կերպով աճում են պետք է արմատախիլ անող ատամնավոր կուլտիվատորով հերկել:

Տնկելուց 10—15 օր առաջ դաշտը պետք է մի անգամ էլ վարել, թամզել և հողի յերեսը հարթել, յեթե վոր կան կոշտեր, պետք է դրանք փշրել սկավառակավոր տափանով (дисковая борона):

Ընդհանրապես մինչև տնկելու ժամանակը, պետք է վոր հողը լավ նստի և ցանցառ չլինի, դա լավ է նրա համար, վոր շիթիլները լավ են բռնում և չեն չորանում:

БИБЛИОТЕКА ИНСТИТУТА ВОСТОКОВ...

ԻՆՉՊԻՍԻ ԲՈՒՅՍԵՐԻՑ ՀԵՏՈ ՆՊԱՍՏԱՎՈՐ Է ԴԱՇՏԻ ՎՐԱ ԾԽԱԽՈՏ ՄՇԱԿԵԼ:

Հայտնի է, վոր՝ բարձր վորակի ծխախոտ ստացվում է այն՝ անմշակ, անտառային ու թավուտ հողերից, յերբ դրանք արմատահան է արված և առաջը ծխախոտ է մշակված: Սակայն պարզ է վոր բազմորական ձեռքերի թանկության և արմատախիլ արվելու անտառների ու թավուտների սահմանափակության շնորհիվ, պետք է լինում արդեն հին, մշակովի հողերի վրա նորից և նորից ծխախոտ մշակել: Այդպիսի պարագային ամենից լավ է ծխախոտ մշակել յերբ հողը կարգին կոխկռտված է, կամ խոտհարքից հետո և կամ, յերբ վոր հողը «քնած» „հանգստացած է“:

Լավ արդյունք է ստացվում նաև ցորենի (աշնանացան) հաճարի և ուրիշ հացահատիկային բույսերի ցանքսերից հետո, նույն տեղում մշակված ծխախոտից:

ՊԵՏ. ԳՐԱԴԱՐԱՆ
БИБЛИОТЕКА
...-АРМ ССР
36350-66
50674-Ա.Լ.

633.7
Б-60

Լենինյան անշեղ գծով և բոլշևիկների կուսակցության ղեկավարությամբ պայքարենք կոլեկտիվ և խորհրդային խոշոր տնտեսությունների և սոցյալիզմի վերջնական հաղթանակի համար։

Լրացնենք համատարած կոլեկտիվացման աշխատանքը, հնգամյակի յերրորդ-վճռական տարվա մեջ։

ԻՆՉՊԻՍԻ ՀՈՂԵՐ ՆՊԱՏԱԿԱՀԱՐՄԱՐ ԵՆ ԾԽԱԽՈՏ ՄՇԱԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ։

Ծխախոտի պլանտացիայի համար տեղ ընտրելու դեպքում, կարեվոր է, վոր այդ տեղը՝ հյուսիսային և հյուսիս արեվելյան պաղ քամիներից պաշտպանված լինի. վորովհետև այդ քամիները չափազանց վատ են ազդում ծխախոտի վրա և վորակը ցածրացնում. ծխախոտը վատ է հասունանում և չորանալուց հետո էլ՝ գույնը կանաչ է լինում։

Յերբ պետք է լինում թեք ու զառիվեր տեղերում ծխախոտ մշակել, պետք է աչքի առաջ ունենալ, վոր այդ տեղը՝ չափազանց զառիվեր չը լինի. վորովհետև, նախ անհամար է ծխախոտի մշակման համար և յերկրորդ, հորդառատ անձրևները կարող են մասամբ, կամ նույնիսկ ամբողջովին հեղեղատար անել բույսերը։

Զառիվեր տեղերից ծխախոտի համար նպատակահարմար են հարավային, արևմտյան և արևելյան կողմերը նայող լանջերը, այդ զառուվեր տեղերը արևից լավ են տաքանում և ծխախոտը լավ է հասունանում։ Վորքան կարելի է պետք է խուսափել հյուսիսային կողմը նայող զառիվեր տեղերից. վորովհետև այդպիսի տեղերում արևը բավարար չափով չի տաքացնում, ծխախոտի աճումը դանդաղում է, շուտ չի հասունանում, վորի հետևանքով ծխախոտը դաշտում կարող է աշնան սառնամանիքների ազդեցության յենթակա լինել։

Յերբոր ծխախոտի դաշտի հողը ծանր մոխրահող է (անտառահող) կամ ծանր սևահող է, այն ժամանակ լավ է, վոր դաշտը մի քիչ զարիվեր (թեք ընկած) լինի. վորովհետև այդպիսի հողերի հարթ ու տափարակ տեղերում հաճախ լինում է շատ ջրոտ ու խոնավ տեղեր, իսկ այդպիսի տեղերից լավ տեսակի ծխախոտ ստացվում է միմիայն չոր ու յերաշտային տարիներին։

Լավ հողեր են ծխախոտի մշակման համար թեթև և միջակ ավազախառն՝ բարձրադիրք հողերը։

Այդ հողերի բերքատվությունը թեպետ ընդհանրապես ցածր է լինում, բայց տալիս են լավ և բարձր վորակի ծխախոտ։

Ծանր ու կավախառն սևահողերը, վորոնց շարքին նաև գորշ, անտառադաշտային խառը սևահողերը և դրանց նման մյուս սևահողերը ավազախառն թեթև հողի հետ համեմատած, ավելի լավ բերք են տալիս, այդպիսի հողերի վրա բերքն ավելի բարձր է լինում, քանիթե թեթև ավազախառն հողերի վրա, վորակով միջակ տեսակի ծխախոտ են տալիս։

Հաճախ ծխախոտ են տնկում գետերից և հեղեղներից գոյացած տղմահողերի վրա, ձորերի մեջ, (ձորահողերի վրա) այդ հողերը նույնպես լավ բերք են տալիս, իսկ վորակով էլ, նույն տեսակի ծխախոտ է ստացվում, ինչ վոր ծանր հողերից։

Ներկայումս ծխախոտի տափաստանները հետզհետե ընդարձակվելով՝ նորանոր շրջաններ են գրավում և տարածվում են դեպի սևահող և ճահճահող շրջանները. այդ հողերից ընդհանրապես բարձր բերք է ստացվում, բայց ծխախոտի վորակը ընդհանրապես ցածր է լինում։

Ծխախոտ մշակելու համար հողը ընդհանրապես ուշիմ վերաբերմունք և ժրաջան աշխատանք է պահանջում։

Ավազախառն և թեթև հողերի առաջին վարը պետք է վարել վաղ-գարնան սկիզբներին - 18 սանտիմետր խորությամբ, յերկրորդ վարը պետք է վարել 10—15 օր առաջ՝ նախ քան շիթիլները (սածիլները) տնկելը 12 սանտիմետր խորությամբ։

Թե առաջին և թե յերկրորդ վարը վարելուց հետո՝ պետք է տափանել, վորպեսզի հողի խոնավությունը շուտով չգոլորշիանա։

Ծանր ու շատ պնդացած հողերը պետք է աշնանը վարել ու թողնել, գարնանամուտին հենց վոր ձյունը կհալվի և հողը կչորանա՝ անհրաժեշտ է տափանել, վորպեսզի հողի յերեսին գոյացած կոշտերն ու կեղևը փշրվեն։

Ամբողջ ժամանակ՝ մինչև տնկելը, պետք է դաշտը մաքուր պահել ամեն տեսակի մոլախոտերից, իսկ յեթե վոր մոլախոտերը ուժեղ կերպով աճում են պետք է արմատախիլ անող ատամնավոր կուլտիվատորով հերկել։

Տնկելուց 10—15 օր առաջ դաշտը պետք է մի անգամ էլ վարել, թամբել և հողի յերեսը հարթել, յեթե վոր կան կոշտեր, պետք է դրանք փշրել սկավառակավոր տափանով (дисковая борона)։

Ընդհանրապես մինչև տնկելու ժամանակը, պետք է վոր հողը լավ նստի և ցանցառ չլինի, դա լավ է նրա համար, վոր շիթիլները լավ են բռնում և չեն չորանում։

ԻՆՉՊԻՍԻ ԲՈՒՅՍԵՐԻՑ ՀԵՏՈ ՆՊԱՍՏԱՎՈՐ Ե ԴԱՇՏԻ ՎՐԱ ԾԽԱԽՈՏ ՄՇԱԿԵԼ։

Հայտնի է, վոր՝ բարձր վորակի ծխախոտ ստացվում է այն անմշակ, անտառային ու թավուտ հողերից, յերբ դրանք արմատահան է արված և տեղը ծխախոտ է մշակված։ Սակայն պարզ է վոր բանվորական ձեռքերի թանկության և արմատախիլ անելու մեքենաների ու թավուտների սահմանափակ քանակության շնորհիվ, պետք է լինում արդեն հին, մշակովի հողերի վրա նորից և նորից ծխախոտ մշակել։ Այդպիսի պարագային ամենից լավ է ծխախոտ մշակել յերբ հողը կարգին կոխկռտված է, կամ խոտհարքից հետո և կամ, յերբ վոր հողը «քնած» ,,հանգստացած է՛՛։

Լավ արդյունք է ստացվում նաև ցորենի (աշնանացան) հաճարի և ուրիշ հացահատիկային բույսերի ցանքսերից հետո, նույն տեղում մշակված ծխախոտից։

Библиотека ... Арм ССР
36350-66
50674-Ա.Հ.

22590

C 32-M / A 57

Այդ կանոնին պետք է հետևել մանավանդ այն ժամանակ, յերբ հողը սև է, թուխ է և կավախառն անտառային:

Люцерна*) կոչված ճարակախոտից հետո, խորհուրդ չի տրվում ծխախոտ մշակել, վորովհետև, այդ ճարակախոտից հետո, ծխախոտը կոշտ տերևներ է տալիս և վորակով ել ստոր տեսակի է լինում: Ավելի լավ է, այդ ճարակախոտից հետո, տեղը ցորեն ցանել և յերկրորդ տարին արդեն տեղը պատրաստել ծխախոտի համար:

Վերոհիշյալ կանոններին հետևելով՝ կարելի յե անհամեմատ խոշոր բերք ստանալ առանց ծխախոտի վորակը ցածրացնելու:

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՊԱՐԱՐՏԱՆՅՈՒԹԵՐԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒՄԸ:

Հանքային պարարտանյութերով պարարտացնելուց առ հասարակ լավ հետևանք է ստացվում յերբոր վատ հողերի վրա է գործադրվում: Լավ բերք է ստացվում նաև՝ յերբոր դա գործադրվում է՝ զանազան պայմանների շնորհիվ՝ սակավ անգամ հերկված՝ կամ աչքաթող արված հողամասերի վրա:

Ծխախոտի դաշտը պարարտացնելու համար՝ հանքային պարարտանյութերից ընդարձակ չափերով ընդունված է գործածել սուպերֆոսֆատը,—դա իր մեջ խոշոր քանակությամբ ծխախոտի համար անհրաժեշտ լուսածնային թթվուտ է պարունակում, և ծծմբաթթվային ամոնյակը:

Մեկ հեկտար ածիլներ (շիթիլներ) տնկելու համար՝ պետք է հողի վրա շաղ տալ 320 կիլոգրամ սուպերֆոսֆատ և 130 կիլոգրամ ծծմբաթթու ամոնյակ:

Այդ յերկու պարարտանյութերը լավ մանրացնելով հանդարտ յեղանակներին՝ ածիլների տնկելուց 2—3 օր առաջ շաղ են տալիս վարած արտի մեջ:

Համահավասար չափերով դաշտի վրա շաղ տալու համար՝ այդ պարարտանյութերի փոշին կարելի է խառնել չոր հողի կամ ավազի հետ և հետո շաղ տալ:

Պարարտանյութը շաղ տալուց հետո պետք է դաշտը տափանել և հողի յերեսը հարթել:

Յեթե դաշտում հողակոշտեր կան, նախ քան պարարտացնելը, պետք է հողակոշտերը փշրել սկավառակավոր տափանով՝ կամ ջարդելու համար գործիքներով:

Հանքային պարարտանյութերը վոչ թե միայն ծխախոտի բերքն են ավելացնում, այլև զգալիորեն բարձրացնում են նրա վորակը: Միջին հաշվով՝ բերքի ավելացումը կարելի է ընդունել 30%—կամ մեկ հեկտարից 300—400 կիլոգրամ:

Հետևապես, ծխախոտի պլանտացիաները հանքային պարարտանյութերով պարարտացնելու գործը միանգամայն անհրաժեշտ է, ձեռնտու և ուշադրության արժանի: Այդ բանի վրա ծխախոտագործական տնտեսության ագրոտեխնիկական սեկտորը լուրջ ուշադրություն պիտի դարձնի:

---

*) Լյուցերնա. կոպտածաղիկ առվույտի մի տեսակն է

Красгорлит № 118. Стф. ОСТ Б⁵ 176x250. Краснодар Тип. „Культура" Красноармейская № 85. Зак. 83. Тираж 2000.

7975

2013